

Byrådssak 187/26

Forebygging og håndtering av volds- og trusselhendelser i skolen

Sammendrag:

Byrådet legger med dette frem sak til bystyret om forebygging og håndtering av volds- og trusselhendelser i skolen. Byrådssaken følger opp bystyrets vedtak om at byrådet skal legge frem en sak for bystyret om hvordan antallet volds- og trusselhendelser i Osloskolen skal reduseres.

Situasjonsbildet viser at de fleste elever opplever skolehverdagen som trygg og at det er en nedgang i omfanget av registrerte volds og trusselhendelser første halvår 2026, sammenlignet med samme periode i 2025. Til tross for en betydelig innsats de siste årene for å redusere antall hendelser, og at vi nå ser en positiv utvikling, er imidlertid omfanget av registrerte hendelser fortsatt høyt, både i Oslo og nasjonalt.

Byrådet foreslår i denne saken ti hovedgrep som samlet sett skal bidra til å styrke Osloskolens forutsetninger for å forebygge, håndtere og følge opp hendelser knyttet til vold og trusler i skolen:

1. Styrke avviks- og rapporteringskulturen på skolene
2. Bedre oppfølging av ansatte etter hendelser
3. Sikre innhenting av elevstemmen
4. Bedre oppfølging av eleven
5. Styrke forebyggingen av volds- og trusselhendelser i spesialgrupper og spesialskoler
6. Være pådriver for et bedre nasjonalt regelverk knyttet til informasjonsdeling
7. Legge bedre til rette for informasjonsdeling innenfor gjeldende regelverk
8. Styrke skolenes arbeid med risikovurdering
9. Styrke samhandlingen mellom relevante tjenester i alvorlige volds- og trusselsaker
10. Styrke Ambulant team

Saksfremstilling:

1. Innledning

Byrådet legger med dette frem sak til bystyret om forebygging og håndtering av volds- og trusselhendelser i skolen. Vold og trusler i skolen er uakseptabelt. Skolen skal være et trygt fellesskap der elever kan lære og utvikle seg, og der ansatte kan utføre sitt arbeid uten frykt for vold, trusler eller andre krenkelser. Et trygt skolemiljø er en grunnleggende forutsetning for både læring og et forsvarlig arbeidsmiljø.

Saken er en oppfølging og videreføring av byrådssak 268/22 *Forebygging og håndtering av mobbing, vold og trusler i Osloskolen* med medfølgende handlingsplan, behandlet av bystyret i 2023, og følgende verbalvedtak vedtatt av bystyret 18. juni 2025:

"Bystyret ber byrådet om å legge frem en sak for bystyret om hvordan antallet volds- og trusselhendelser i Osloskolen skal reduseres."

Byrådet ønsker gjennom denne saken å bidra til å redusere omfanget av volds- og trusselhendelser i Osloskolen. Saken vil gjennomgå sentrale innsatser som er iverksatt for å bidra til dette, og gi en overordnet retning til det videre arbeidet i Osloskolen. Byrådet vil også foreslå nye tiltak i det videre arbeidet for å redusere antall volds- og trusselhendelser.

Siden bystyret behandlet ovennevnte sak i 2023, har det blitt innført en rekke tiltak for å styrke den helhetlige innsatsen mot vold og trusler i Osloskolen. Byrådssaken er fulgt opp gjennom en handlingsplan med en rekke tiltak for å redusere omfanget av vold- og trusselhendelser, og sikre god oppfølging av elever og ansatte etter en hendelse. Som det vil redegjøres for i saken, har byrådet i tillegg til tiltakene i handlingsplanen også igangsatt mange andre tiltak for å sikre elever og ansattes rett til et trygt og godt skole- og arbeidsmiljø.

Til tross for omfattende innsats de senere årene, og en nedgang i antall registrerte hendelser, er omfanget av registrerte volds- og trusselhendelser fortsatt høyt, både i Oslo og nasjonalt. Denne utviklingen understreker behovet for å videreføre og ytterligere forsterke det systematiske, kunnskapsbaserte arbeidet med forebygging, tidlig innsats og tydelig oppfølging når alvorlige volds- og trusselhendelser oppstår.

Årsakene til at omfanget av registrerte hendelser fortsatt er høyt kan være flere. Vi ser blant annet at flere yngre ungdom trekkes inn i kriminalitet og at skoler opplever at utfordringer i ungdomsmiljøer oftere kan trekkes inn i skolen. Elever risikerer å havne tidlig i utenforskap, og polarisering, misnøye og antisosial adferd bringer økt uro, vold og kriminalitet tettere på enn før. De senere år har det også vært en kraftig økning i omfang av elever med omfattende tilretteleggingsbehov, både i Oslo og nasjonalt. Ansatte som jobber med denne elevgruppen utsettes i større grad for volds- og trusselhendelser. En annen årsak til de siste års økning kan være større bevissthet rundt tematikken, og bedre systemer og rutiner for registrering og oppfølging av hendelser. For byrådet er det et mål at flest mulig tilfeller av vold og trusler skal rapporteres.

Byrådet anerkjenner viktigheten av at de tiltak som skal iverksettes i skolene, baserer seg på kunnskap og innsikt fra de som er nærmest skolen og kjenner situasjonen best. Derfor vil mange av tiltakene som følger opp denne saken ligge i den reviderte tiltaksplanen mot mobbing, vold og trusler som skal legges frem i løpet av høsten 2026. Denne tiltaksplanen utarbeides av Utdanningsetaten (UDE) i dialog med ansattes organisasjoner, Elevorganisasjonen, vernetjenesten, Barnehage-, elev- og lærlingombudet og kommunalt foreldreutvalg.

Byrådssaken er avgrenset mot PLIVO-hendelser (Pågående Livstruende Vold), som faller inn under den nasjonale fellesprosedyren for nødetatene, som sikrer samhandling ved akutte voldshandlinger, slik som terror eller masseskyting. Arbeidet med kompetanse og beredskap opp mot PLIVO er skjerpet de siste to årene.

Det fysiske skolemiljøet er en sentral del av skolens beredskap mot alvorlige volds- og trusselhendelser. Hensiktsmessig utforming av det fysiske skolemiljøet er et tema som berøres både i opplæring knyttet til PLIVO- hendelser og i skolens risikovurderinger knyttet til volds- og trusselhendelser, men vil ikke omtales nærmere i denne saken.

2. Sentrale begreper

Denne saken tar utgangspunkt i samme begreper som Byrådssak 268/22. Vold eller trusler om vold omfatter hendelser av ulik alvorlighetsgrad. Det kan dreie seg om slag, spark, dytting, lugging eller andre fysiske angrep.

Alternativ til vold definerer vold slik:

“enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.” (Per Isdal, «Meningen med volden», 2000).

Vold er ofte forbundet med fysiske handlinger, men kan også ha andre uttrykksformer, blant annet psykisk vold, som uttrykkes gjennom ord, kroppsspråk og stemmebruk som krenker, truer og kontrollerer den andre.

Arbeidstilsynet definerer vold og trusler slik:

«Vold og trusler» er hendelser hvor arbeidstakere blir fysisk eller verbalt angrepet i situasjoner som har forbindelse med deres arbeid, og som innebærer en åpenlys eller antydning trussel mot deres sikkerhet, helse eller velvære.

«Trussel» er et verbalt angrep eller handling som tar sikte på å skade eller skremme en person.

«Vold» er enhver handling som har til hensikt å føre til fysisk eller psykisk skade på en person.

3. Regelverk

Grunnloven, Barnekonvensjonen og barneloven

Barns rett til frihet fra alle former for vold følger av barnekonvensjonen artikkel 19.

Barneloven § 30 tredje ledd slår fast at barn skal bli behandlet slik at den fysiske eller psykiske helsen ikke blir utsatt for skade eller fare.

Grunnloven § 109 og barnekonvensjonen artikkel 28 og 29 sier at barn har rett til å få grunnleggende opplæring. En forutsetning for å kunne benytte seg av opplæringstilbudet, er at skolen oppleves som trygg for elevene.

Det følger av Grunnloven og barnekonvensjonen at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd, rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem, og at det skal legges vekt på deres syn. Grunnloven og barnekonvensjonen understreker at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser som angår barn. Barnets beste henger nært sammen med barnets rett til å bli hørt.

CRPD

FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som skal bidra til å motvirke diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, understreker at barn med nedsatt funksjonsevne innehar alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter på lik linje med andre barn, herunder barnets beste og retten til å bli hørt. Det understrekes videre at staten skal beskytte mennesker med funksjonsnedsettelse mot alle former for vold.

Opplæringsloven

Retten til et trygt og godt skolemiljø fremkommer av opplæringsloven kapittel 12. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse for krenkende oppførsel som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolene er pålagt en aktivitetsplikt for å sikre at eleven har et trygt og godt psykososialt miljø. Dersom en voksen som jobber på skolen krenker en elev, er det skjerpet aktivitetsplikt. Det vil bl.a. si at slike tilfeller skal meldes til skoleeier. Alvorlige hendelser mellom elever skal også meldes til skoleeier.

Samarbeid med hjemmet er gjennomgående i opplæringsloven, og har stor betydning for elevenes helse, trivsel og læring, og for skolens arbeid med å utvikle et inkluderende fellesskap.

I 2025 ble det tatt inn en ny bestemmelse i opplæringsloven om fysiske inngrep mot elever for å avverge skade. Bestemmelsen gir ansatte i skolen, leksehjelpen og skolefritidsordningen (AKS) hjemmel til å gripe inn fysisk mot elever for å avverge at en elev krenker en person fysisk eller psykisk, utsetter seg selv for fysisk fare, skader eiendom, viser en atferd som er sterkt fornedrende for eleven selv, eller vesentlig forstyrrer opplæringen til andre elever.

Forskrift om skoleregler og skoledemokrati

Ny forskrift om skoleregler for Oslo skolen trådte i kraft skolestart høsten 2025. Den nye forskriften om skoleregler erstatter det tidligere ordensreglementet. Skolereglene tydeliggjør regler for orden, oppførsel, språkbruk, og hvilke sanksjoner skolen kan benytte ved brudd på reglene. Det fremkommer blant annet at skolen kan bortvise uvedkommende fra skolens område, og at skolen normalt skal anmelde straffbare forhold, men at det for mindre alvorlige forhold skal gjøres en konkret vurdering av om anmeldelse er hensiktsmessig. Det har vært en økning i omfang av bortvisninger for resten av skoleåret i videregående opplæring de senere årene.

Arbeidsmiljøloven

Det fremgår av arbeidsmiljøloven § 4-1 at arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd. I § 4-3 om krav til det psykososiale arbeidsmiljøet fremgår det at arbeidstaker så langt det er mulig skal beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

Forskrift om utførelse av arbeid

Forskriften ble vesentlig endret fra 1. januar 2026 ved at det ble innført et eget kapittel om psykososialt arbeidsmiljø. Regelverksendringen innebærer tydeligere krav til arbeidsgivers systematiske arbeid med psykososiale risikofaktorer. Forskriften inneholdt også tidligere bestemmelser om forebygging og håndtering av vold og trusler. Disse er nå innlemmet i det nye kapittelet.

Straffeloven

Det følger av straffeloven §§ 265 og 286 at personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole har et særskilt vern mot vold og trusler. I dette ligger det at det er straffbart å gjennom vold eller trusler søke å påvirke yrkesutøvelsen til en ansatt i skolen.

4. Gjeldende planer, føringer og iverksatte tiltak

Bystyret behandlet våren 2023 byrådssak 268/22, om forebygging og håndtering av mobbing, vold og trusler i Osloskolen. Saken omtalte både elevers rett til et trygt skolemiljø, og ansattes rett til et trygt arbeidsmiljø. Mål og prinsipper i denne saken vil fortsatt ligge til grunn for arbeidet mot mobbing, vold og trusler i Osloskolen. De vedtatte målene og prinsippene i saken er:

Mål

- Ansatte skal ha et arbeidsmiljø som gir trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, der fokus på forebygging og oppfølging av vold og trusler står sentralt.
- Elever skal ha et trygt og inkluderende skolemiljø som fremmer læring, trivsel og helse og hindrer vold, overgrep og krenkelser.

Prinsipper

- Fremme – Oslos skoler skal fremme et godt og trygt læringsmiljø og arbeidsmiljø
- Forebygge – Mobbing, vold og trusler skal forebygges
- Håndtere – Ingen ansatte eller elever skal oppleve å stå alene i håndtering og oppfølging av vold- eller trusselhendelser.
- Gjenopprette – Etter mobbing, vold- eller trusselhendelser skal relasjoner og fellesskap gjenopprettes

Handlingsplanen mot mobbing, vold og trusler som fulgte opp byrådssaken, inneholdt over 20 konkrete tiltak. Planen revideres hvert andre år, og skal revideres etter behandling av denne saken. Gjennom oppfølging av handlingsplanen har byrådet og Utdanningsetaten innført en rekke viktige tiltak for å redusere omfanget av vold- og trusselhendelser i skolen, styrke de ansattes kompetanse og sikre god oppfølging av elever og ansatte etter hendelser. Tiltakene knytter seg i stor grad til å styrke systematikk og struktur i skoleeiers og skolenes håndtering av vold og trusselhendelser, og å øke ansattes bevissthet og kompetanse knyttet til forebygging, håndtering og oppfølging av slike hendelser. I tillegg til tiltakene i handlingsplanen, har byrådet igangsatt en rekke andre tiltak og initiativer som kan bidra til å styrke elever og ansattes skole- og arbeidsmiljø og sikre gode forutsetninger for elevenes læring og utvikling. Nedenfor følger en oversikt over relevante tiltak som er igangsatt siden bystyret behandlet forrige byrådssak om vold og trusler i skolen i 2023:

Tiltak rettet mot forebygging, håndtering og oppfølging av volds- og trusselhendelser:

- Innført obligatorisk kurs i forebygging og håndtering av vold og trusler (FMT-kurs) for alle ansatte i Osloskolen
- Etablert systemer og rutiner for å sikre at alle ansatte på skolene får relevant opplæring
- Videreutviklet kurstilbudet, herunder innført ny obligatorisk e-læring for ansatte i skole og AKS
- Gjennomført workshop for skoleledere med tema forebygging og håndtering av vold og trusler for å øke kompetanse og bevissthet

- Innført nytt system for registrering av volds- og trusselhendelser (EQS), og kvartalsvis rapportering av vold og trusselhendelser i 2024
- Videreutviklet avvikssystemet våren 2026, gjennom innføring av nye kategorier av hendelser, og tydeliggjøring av at skoleleder i oppfølging av saker skal vurdere tiltak rettet mot ansattes arbeidsmiljø og disse tiltakene skal evalueres.
- Utarbeidet rutiner for skolenes rapportering og oppfølging av volds- og trusselhendelser

Tiltak rettet mot å forebygge hendelser og sikre elever og ansatte et trygt og godt skole- og arbeidsmiljø:

- Etablert Ambulant team som skal bistå skoler i krevende skolemiljø saker
- Innført sosialagenter på 20 skoler i bydelene Alna, Stovner, Bjerke, Søndre Nordstrand og Gamle Oslo for å styrke skolenes arbeid med å skolemiljø
- Etablert særskilte satsinger rettet mot ungdomstrinn og mellomtrinn på 28 skoler i levekårsutsatte områder
- Utvidet tilbudet om alternative opplæringsarenaer for elever som trenger et avbrekk fra den ordinære skolehverdagen, bl.a. gjennom samarbeid med flere eksterne aktører
- Utvidet skoletilbudet OT-Ulven, for elever i fare for å falle ut av opplæringen på grunn av rus og kriminalitet, og etablert Ulven ung, rettet mot elever på ungdomstrinnet
- Forsterket samarbeidet med politiet og bydelene, blant annet for å redusere uønskede hendelser ved oppstart av nytt skoleår
- Vært en tydelig pådriver overfor regjeringen for å sikre endringer i regelverket knyttet til informasjonsdeling
- Sikret at skoler får informasjon om plikter og rutiner knyttet til deling av informasjon om elever ved skolebytte, på bakgrunn av endringer i loven gjeldende fra høsten 2026.
- Sikret at ansatte får nødvendig informasjon om endringer i opplæringsloven knyttet til fysisk inngripen, gjeldende fra høsten 2025
- Revidert skolereglene for Osloskolen, som blant annet tydeliggjør regler for orden, oppførsel, språkbruk, og hva som gjelder ved brudd på reglene

5. Vold og trusselhendelser i skolen – situasjonsbilde

Det overordnende bildet i Osloskolen er at de aller fleste elever opplever skolehverdagen som trygg. Det store flertallet av ansatte i Osloskolen rapporterer ikke at de utsettes for vold og trusler. Til tross for at det de senere år er jobbet systematisk med tiltak for å redusere omfang av volds- og trusselhendelser, er imidlertid omfanget av registrerte hendelser i Oslo, som i resten av landet, fortsatt høyt.

Elever

Ung i Oslo 2026 viser at de aller fleste barn og unge i Oslo har det bra, har høy livskvalitet, er fornøyde med livene og helsa si. De fleste har gode relasjoner til foreldre og venner, trives og føler seg trygge både på skolen, hjemme og i lokalmiljøet. 93 prosent av elevene på 5.-7. trinn oppgir at de føler seg trygge på skolen. Sammenliknet med Ung i Oslo 2023 er det flere som oppgir at livet deres er bra. Likevel er det fortsatt en betydelig andel barn og unge som blir utsatt for mobbing og andre former for krenkelser. Andelen av de spurte elevene på 5.-7. trinn som rapporterer at de regelmessig blir stengt ute, plaget eller truet av andre elever på skolen eller i fritiden var 12 prosent i 2026, omtrent det samme som i 2023. Elever på ungdomstrinnet og videregående skole er spurt om de er redde for å bli utsatt for vold på skolen, og det store flertallet av disse oppgir at de ikke er redde for dette.

Aktivitetsplikten i opplæringsloven pålegger alle som arbeider på skolen å melde fra til rektor dersom de får mistanke om, eller kjennskap til, at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal videre melde fra til skoleeier i alvorlig tilfeller (§ 12-4), og også melde fra til skoleeier dersom en ansatt krenker en elev (§ 12-5), med mindre meldingen er åpenbart grunnløs. Tabellene nedenfor viser antall meldinger skoleeier har mottatt, fordelt på bestemmelse og skoleslag, fra skoleåret 2021–2022 til skoleåret 2025–2026.

Skoleår Grunnskole	Antall meldinger §12-4	Antall meldinger §12-5	Sum Antall meldinger
2020/2021	10	34	44
2021/2022	24	55	79
2022/2023	44	72	116
2023/2024	38	84	122
2024/2025	30	49	79
2025/2026	21	57	78

Skoleår VGS	Antall meldinger §12-4	Antall meldinger §12-5	Sum meldinger
2020/2021	1	9	10
2021/2022	3	5	8
2022/2023	16	22	38
2023/2024	20	12	32
2024/2025	3	10	13
2025/2026	2	5	7

Tabellene viser en tydelig økning i antall meldinger til skoleeier i skoleårene 2022/2023 og 2023/2024, både i grunnskolen og i videregående skole. UDE vurderer at dette kan henge sammen med at temaer som elevmedvirkning og elevers rett til et trygt og godt skolemiljø blant annet ble adressert gjennom felles planleggingsdager for alle skolene i disse skoleårene. Dette kan ha bidratt til økt oppmerksomhet og et større antall meldinger.

Det har vært en nedgang i antall meldinger til skoleeier fra skoleåret 2024–2025, sammenlignet med de to foregående årene. Nedgangen i rapporterte hendelser gjelder både antall rapporterte alvorlige hendelser (§ 12-4), og rapporterte hendelser hvor en voksen krenker en elev (§ 12-5). Når de gjelder nedgangen i meldinger om voksne som krenker elever, peker UDE på at dette er en forventet nedgang, da alle slike saker etter tidligere opplæringslov skulle varsles skoleeier. I ny lov, gjeldende fra skolestart 2024, er det lagt inn en skønnsvurdering, slik at rektor ikke skal melde skoleeier dersom meldingen er åpenbart grunnløs.

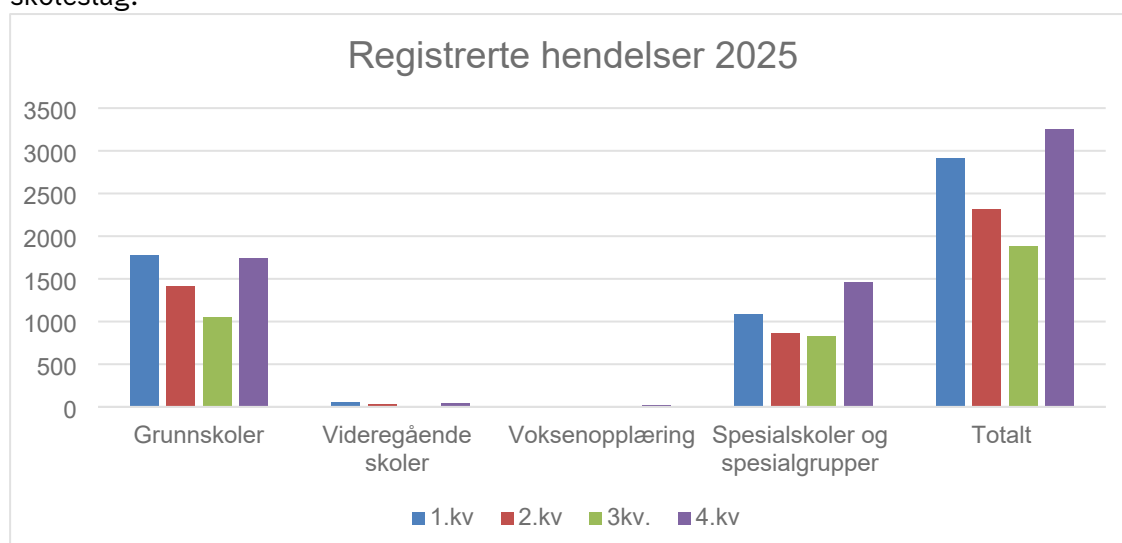
Barnehage, skole- og lærlingombudet (BSL) skriver i sin årsrapport for 2025 at arbeidet med et trygt og godt skolemiljø fortsatt er en sentral utfordring i Oslo skolen. Ombudet ser blant annet betydelig variasjon i hvordan skoler håndterer utfordrende elevatferd og konflikter mellom elever. Ombudet erfarer også at enkelte skoler i begrenset grad benytter tilgjengelige støttefunksjoner fra Utdanningsetaten og kommunen når de står fast i krevende skolemiljø saker. Ombudet uttrykker videre en bekymring for at Elevundersøkelsen viser en oppgang i antall elever som oppgir at de har blitt mobbet av voksne på skolen.

Ansatte

I rapporten *Når skolen blir utrygg for de voksne. En studie av vold og trusler mot ansatte i skolen* publisert av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU, Rapport 2025:14), fremkommer det at vold og trusler i skolen er et utbredt problem i Norge. 80 prosent av skoleledere i grunnskolen rapporterer om voldshendelser det siste året, og 88 prosent om trusler. I videregående skole er det 32 prosent av de spurte som oppgir at de kjenner til voldshendelser i løpet av det siste året. Det fremkommer videre av undersøkelsen at elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring oftere er involvert i voldshendelser, og at ansatte som jobber tett med disse elevene er mest utsatt. Ansatte som har erfaring med vold og trusler ønsker seg flere forebyggende tiltak, og økt kompetanse både i å håndtere og forebygge hendelser.

Fafo-rapport 2026:06 *Lærernes arbeidsmiljø i videregående skole*, viser at faktisk vold mot lærere i videregående ikke skjer ofte. Samtidig synliggjør rapporten et behov for økt kompetanse og tydelige retningslinjer, da det fremgår at én av fem lærere ikke vet hvordan de skal agere i truende situasjoner eller under en voldshendelse. Påpekte utfordringer knytter seg blant annet til mangel på informasjon om elever med voldshistorikk, rus blant elevene og skolen som en arena for omsetning og bruk av narkotiske stoffer.

Når det gjelder situasjonen i Oslo, viser tallene en tilsvarende utvikling som på nasjonalt nivå. Figuren nedenfor viser samlet omfang av hendelser i Osloskolen i 2025 fordelt på skoleslag:

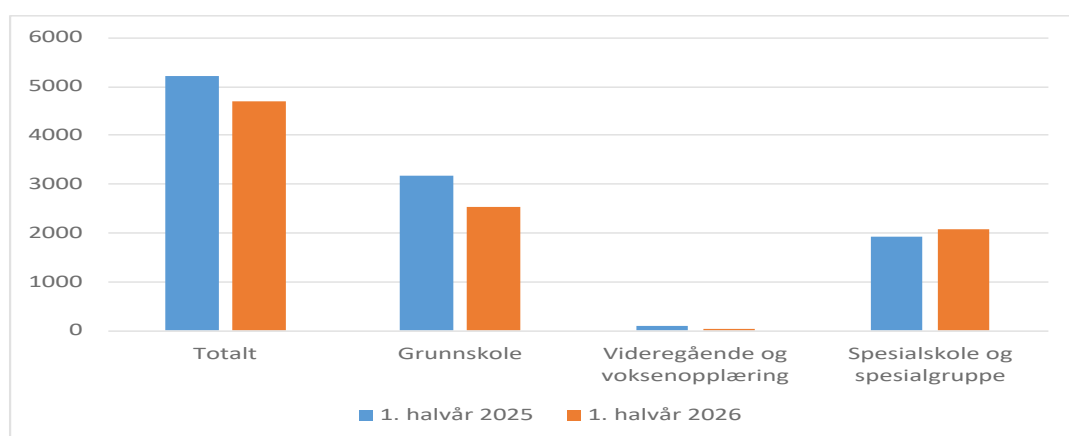
I 2025 ble det meldt inn totalt 10 364 hendelser i Osloskolen. Tallene fordeler seg slik:

- I grunnskolen ble det meldt inn 5972 hendelser, flest blant de yngste barna.
- Totalt ble det meldt inn 137 hendelser i videregående skoler
- I spesialskoler og spesialgrupper ble det meldt inn 4223 hendelser
- I voksenopplæringen ble det totalt meldt inn 32 hendelser. I tillegg ble det registrert 8 hendelser i kategorien trakassering og utilbørlig opptreden
- Totalt har 2850 ansatte meldt om utagerende adferd, vold eller trusler. De fleste rapporterte hendelser skjer i grunnskolen og hovedvekten av hendelser er blant de yngste barna
- Et flertall av hendelser innrapportert for alle skoleslag er kategorisert som «lite alvorlig» eller «mindre alvorlig»

I 2025 var det 347 flere ansatte som rapporterte om volds- eller trusselhendelser, sammenlignet med 2024. Tallene fra 2025 er imidlertid ikke direkte sammenlignbare med tidligere år, grunnet innføring av nytt system for registrering av volds- og trusselhendelser (EQS) i løpet av 2024, kombinert med et forsterket fokus på at skolene skal registrere hendelser.

Tallene fra 2025 viser at omfang av hendelser varierer stort mellom skoleslag og ansattgrupper. Det er flest rapporterte hendelser blant de yngste elevene på grunnskolen. I tråd med nasjonale funn er det en høy andel hendelser blant elever med særskilte behov også i Oslo. Over 40 prosent av alle rapporterte hendelser i 2025 finner sted i spesialskoler og spesialgrupper. Andelen registrerte hendelser i 2025 er videre høyere blant ikke pedagogiske ansatte som jobber tett på elevene, eksempelvis barne- og ungdomsarbeidere, miljøarbeidere, miljøterapeuter og assistenter i skole og AKS. De fleste volds- og trusselhendelsene som rapporteres klassifiseres som "lite alvorlig" eller "mindre alvorlig". Ved melding av avvik, er det den ansatte selv som vurderer avvikets alvorlighet.

Fra 2025 er det også publisert kvartalsvise tall for å kunne følge utviklingen tettere. Som tabellen nedenfor viser, har det vært en tydelig nedgang i antall registrerte hendelser første halvår 2026, sammenlignet med første halvår 2025. Dette gjelder samlet for alle skoleslag og for grunnskolen. Spesialskoler og spesialgrupper har et litt høyere antall registrerte hendelser første halvår 2026, sammenlignet med 2025, mens videregående skoler har hatt en nedgang i registrerte hendelser. Ansatte melder også om lavere alvorlighetsgrad på avvikene hittil i år for grunnskolen og spesialskoler/-grupper, sammenlignet med samme periode i 2025.

6. Rutiner, kompetanseheving og støtteressurser for ledere og ansatte i Oslo skolen

Skolens intranettsider (Tavla) gir god oversikt over nasjonale regler, Oslo skolens rutiner og føringer, kompetansehevingstiltak og ulike støtteressurser ansatte og ledere kan eller skal benytte seg av i arbeidet med vold og trusler i skolen. Tavla har også egne sider knyttet til bestemmelsene i opplæringsloven kap. 12 om elevenes rett til et trygt skolemiljø, blant annet med beskrivelser av de ulike pliktene som følger av loven.

På tavlas temasider om vold og trusler i skolen, ligger Utdanningsadministrasjonens (UDA) prosedyre for vold og trusler mot ansatte. Denne prosedyren tydeliggjør hvilke plikter og oppgaver som ligger til henholdsvis rektor, skolens ansatte, skoledirektør og Utdanningsadministrasjonen i slike saker, og understreker videre at aktører som Arbeidstilsynet, bedriftshelsetjenesten, Nav, etatsverneombudet, og politiet skal koples på i saker hvor dette er nødvendig for å sikre en god oppfølging. Rutinene understreker blant annet

at skoleleder ved akutte alvorlige hendelser umiddelbart skal varsle politi/nødetater og Arbeidstilsynet. UDA har også utarbeidet en sjekkliste til bruk for skoleledere i oppfølging av ansatte umiddelbart etter volds- og trusselhendelser, og en sjekkliste og et verktøy for gjennomføring av risikovurderinger på skolene. Nevnte rutiner følger som vedlegg til byrådssaken.

I tillegg til utarbeidelse av rutiner og prosedyrer, har UDE jobbet systematisk med utvikling av kurs og opplæringsmateriell for ansatte og skoleledere. Dette gjelder blant annet innføringskurs i forebygging, mestring og tryggingstiltak (FMT) som alle ansatte skal gjennomføre, obligatorisk e-læringskurs, og skreddersydde kurs og veiledning rettet mot ansatte som står i utfordrende situasjoner og trenger et særskilt tilpasset kurstilbud med praktiske øvelser. Til skolestart 2026 innførte Oslo skolen en ny e-læring for alle ansatte om vold og trusler. E-læringen erstatter kurset som ble lansert i 2021, og er obligatorisk å gjennomføre. Kurset dekker relevante temaer knyttet til både forebygging og håndtering av hendelser, eksempelvis spennet i volds- og trusseluttrykk mellom ulike skoleslag, regler om fysisk inngripen i opplæringsloven, og avvikskultur. I tillegg gjøres det tilgjengelig opplæringsvideoer av grunnøvelser for skadeavverging for ansatte, som kan brukes enten gjennom e-læringen eller på egenhånd.

UDE har sammen med de ansattes representanter og skolene jobbet systematisk med utvikling av felles rutiner og kultur for avviksrapportering. Målet med dette arbeidet har vært å skape en felles forståelse for hva ansatte kan og bør forvente av ledelsen, hva ledere kan forvente av ansatte, når noe skal regnes som et avvik, og hvordan slike avvik faktisk skal håndteres i praksis. For å sikre systematikk i dette arbeidet, er det etablert en egen arbeidsgruppe under arbeidsmiljøutvalget i UDE, bestående av HMS-fagmiljøet i UDA, sentrale tillitsvalgte og etatens hovedverneombud.

Avvikshåndtering er også et sentralt tema i UDAs opplæringspakker, blant annet i e-læringen som alle ansatte skal gjennomføre. Dette har også vært et tema i workshoper med ledere fra grunnskoler, videregående skoler, spesialskoler og spesialgrupper. Formålet med disse workshopene har vært å forbedre funksjonaliteten i rapporteringssystemet (EQS) ytterligere. I oppfølgingen av workshopene har det også vært dialog med to spesialskoler for å se på forbedringer rettet mot denne type skoleslag særskilt. UDE bruker innspill fra workshopene til å vurdere funksjonalitet og eventuelle behov for forbedringer, i samarbeid med AMU, etatshovedverneombudet og tillitsvalgte.

7. Arbeidet med byrådssaken

Byrådsavdeling for utdanning har orientert om saken i møte med Oslo kommunale foreldreutvalg (KFU), Elevorganisasjonen i Oslo (EO), sentralt ungdomsråd (SUR) og Barnehage-, skole- og lærlingombudet (BSL). Saken er også tatt opp med organisasjonene i ordinært 14 F møte, og eget møte mellom byråd for utdanning og BSL.

Byrådsavdelingen har videre utarbeidet et diskusjonsnotat som skisserer innretningen av byrådssaken og aktuelle problemstillinger. BSL, KFU, EO, SUR, Lektorlaget, Samfunnsviterne, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen, Sentralt hovedverneombud og rådet for personer med funksjonsnedsettelse har gitt høringsinnspill til notatet. Det er også avholdt et statusmøte med organisasjonene i etterkant av høringsrunden.

Generelt er høringsinstansene enige i innretningen av diskusjonsnotatet, og kjenner seg igjen i situasjonsbeskrivelsen som gis. Flere av høringsinstansene gir uttrykk for at skolene mangler

passende virkemidler i krevende situasjoner, bl.a. fordi det mangler hjemmel i opplæringsloven til å iverksette mindre inngripende tiltak enn bortvisning eller pålagt skolebytte i tilfeller der enkeltelever i stor grad utfordrer skole- og arbeidsmiljøet. Det er videre pekt på at diskusjonsnotatet i større grad beskriver de ansattes situasjon enn elevenes.

Flere høringsinstanser peker på at antallet registrerte hendelser er høyere blant ikke-pedagogisk personale som jobber tett på elevene, noe som reiser spørsmål om kompetanse, rammevilkår, skoleøkonomi og elevsyn. Flere understreker videre et behov for et registreringssystem der også hendelser mellom elever og andre risikofaktorer i skolemiljøet fremkommer. BSL skriver i sitt innspill at det i dagens rapporteringssystem ikke fremkommer hva som er bakgrunnen for en hendelse, og at man grunnet dette risikerer lite presise tiltak. Viktigheten av forebyggende arbeid tidlig i opplæringsløpet for å minske omfanget av alvorlige hendelser på de øverste trinnene på sikt, understrekes av flere.

8. Byrådets vurderinger

Vold og trusler er uakseptabelt, og elever og ansatte i Osloskolen har rett til et trygt og godt lærings- og arbeidsmiljø. Derfor har byrådet siden 2023 prioritert tiltak for å redusere vold og trusler og styrke elevers og ansattes skole- og arbeidsmiljø. De senere årene er det blant annet etablert gode systemer og rutiner for forebygging, oppfølging og rapportering av volds- og trusselhendelser i Osloskolen. I tillegg har byrådet iverksatt en rekke andre tiltak rettet mot å styrke skolemiljøet og sikre gode forutsetninger for læring og utvikling.

Til tross for det omfattende arbeidet som er gjennomført de siste årene, er omfanget av registrerte vold og trusselhendelser i skolen fremdeles høyt, både i Oslo og i resten av landet. Denne utviklingen understreker viktigheten av å videreføre det systematiske arbeidet for å forebygge krenkelser, utenforskap, mobbing, vold og trusler i skolen.

Innsatsen mot vold og trusler i skolen er et kontinuerlig arbeid. For å redusere omfanget av slike hendelser i Osloskolen, må det derfor jobbes systematisk over tid med å styrke ansatte og skolelederes bevissthet og kompetanse, og videreutvikle systemer og rutiner som både bidrar til å ivareta elevers og ansattes rett til et trygt og godt lærings- og arbeidsmiljø.

I mange tilfeller kan bakenforliggende årsaker og utfordringer bidra til økt forståelse og forklare hvorfor en hendelse finner sted. Manglende evne til å uttrykke seg verbalt, en krevende skole-, eller hjemmesituasjon kan være eksempler på dette. Byrådet vil imidlertid understreke at alle ansatte har rett til et trygt og godt arbeidsmiljø, og at det er belastende for ansatte å bli utsatt for volds- og trusselhendelser, uavhengig av handlingens bakenforliggende årsak og hendelsens alvorlighetsgrad.

Byrådet merker seg at et flertall av rapporterte hendelser skjer i grunnskolen og at et flertall av hendelser rapportert for alle skoleslag er kategorisert som «lite alvorlig» eller «mindre alvorlig». En høy andel av registrerte hendelser skjer videre i spesialskoler og i spesialgrupper. Byrådet merker seg også at antallet registrerte hendelser er høyere blant ikke-pedagogisk personale som ofte jobber tett på elevene, enn blant pedagogisk personale. Med bakgrunn i dette ønsker byrådet at Utdanningsetaten skal legge til rette for økt støtte til skolene knyttet til kompetanseutvikling for denne ansattgruppen.

Byrådets vurdering er at det per i dag ikke primært er behov for flere rutiner, prosedyrer eller føringer for hvordan skolens ledelse og ansatte skal jobbe med å forebygge, håndtere og følge opp hendelser. Det er gjort et omfattende arbeid på dette området de siste årene. Ansatte og

skoleledelse kan også få hjelp og støtte fra ulike fagmiljøer i UDA og PPT, og har i tillegg tilgang til en omfattende katalog av kurs og veiledningsmateriell utarbeidet av UDA.

Å sikre god etterlevelse av rutiner og prosedyrer, og at skoler benytter tilgjengelige støtteressurser er svært viktig. Byrådet mener derfor at et sentralt innsatsområde i tiden fremover bør være å jobbe med å sikre enhetlig oppfølging av rutiner og føringer, og at det også bør jobbes med å videreutvikle tilgjengelige ressurser, slik at disse treffer skolenes behov på en best mulig måte.

Skolene kan ikke alene forebygge og redusere alvorlige volds- og trusselhendelser. I slike saker er skolen avhengig av godt samarbeid med andre aktører som politi, og relevante bydelstjenester, gjennom etablerte strukturer for dette. Derfor vil videreutvikling og styrking av det tverrsektorielle samarbeidet være en viktig prioritet fremover. Byrådet vil videre understreke at samarbeid mellom skole og hjem er en grunnleggende forutsetning for å sikre et trygt og godt skolemiljø, og at det er viktig at foresatte involveres, både i tilfeller hvor elever utøver og blir utsatt for volds- eller trusselhendelser.

Grunnet senere tids alvorlige hendelser, har det blitt reist spørsmål om skolenes anledning til å gjennomføre adgangskontroll, undersøke skap eller å be elever fremvise sekker og liknende. Skolen har i utgangspunktet ikke hjemmel til å ransake elevers personlige eiendeler. Slik myndighet er tillagt politiet. Skolen kan imidlertid be en elev om å åpne sekk, skap eller vise fram en gjenstand, dersom eleven samtykker. Skolereglene i Oslo skolen gir også grunnlag for at ulovlige eller forbudte gjenstander kan bli inndratt og overlevert til politiet.

Skoleeier har som utgangspunkt anledning til å iverksette bygningsmessige tiltak og sikkerhetstiltak, slik som adgangskontroll og registrering av besøkende. Slike tiltak retter seg mot skolens eiendom og drift, ikke mot elevenes personlige integritet. Skolen har også et noe større handlingsrom til å undersøke elevskap enn til å undersøke elevens sekk, lommer eller øvrige personlige eiendeler. Skapet er som regel skolens eiendom. Adgangen styrkes dersom skoleregler eller bruksvilkår uttrykkelig regulerer når skap kan åpnes. Undersøkelse av elevskap bør likevel være saklig begrunnet, nødvendig og forholdsmessig, og gir ikke grunnlag for visitasjon av eleven eller tvungen ransaking av personlige eiendeler. Byrådet ønsker å tydeliggjøre skolens anledning til å undersøke elevskap. Som del av et oppdrag til UDA om revidering av skolereglene, har UTD derfor bedt UDA om å foreta en vurdering av om skolens anledning til å undersøke elevskap skal tas inn i skolereglene.

Byrådet merker seg at det i 2025 ble gjort endringer i den svenske Skollagen, ved at det ble tatt inn et nytt kapittel om sikkerhet og kriminalitetsforebyggende arbeid i skolen, med blant annet utvidet adgang til kontroll av sekker og vesker og et tydeligere fokus på sikring av skolebygg og adgangskontroll. Byrådet vil innhente mer kunnskap om erfaringene med disse tiltakene og vurdere om det er behov for nasjonale lovendringer eller nye tiltak i Oslo skolen.

Kommunerevisjonen startet våren 2026 opp en forvaltningsrevisjon av forebygging av trusler og vold i skolen, som skal vurdere om Oslo skolen har iverksatt tilstrekkelige og målrettede tiltak for å forebygge vold og trusler mot ansatte og mellom elever. Rapporten skal etter planen legges fram i løpet av 4. kvartal 2026. Funn og anbefalinger fra denne undersøkelsen kan bidra til å belyse om de gjennomførte tiltak har fungert, og også gi nyttige innspill til innretning av det videre arbeidet mot vold og trusler i Oslo skolen.

På bakgrunn av innspill og erfaringer som er kommet frem i arbeidet med saken, blant annet gjennom en bred dialog med representanter for elever, ansatte og foresatte i Oslo skolen, Barnehage- skole- og lærlingombudet, sentrale råd og vernetjenesten, vil byrådet forsterke arbeidet mot vold og trusselhendelser i skolen gjennom følgende ti grep:

1. Styrke avviks- og rapporteringskulturen på skolene
2. Bedre oppfølging av ansatte etter hendelser
3. Sikre innhenting av elevstemmen
4. Bedre oppfølging av eleven
5. Styrke forebyggingen av volds- og trusselhendelser i spesialgrupper og spesialskoler
6. Være pådriver for et bedre nasjonalt regelverk knyttet til informasjonsdeling
7. Legge bedre til rette for informasjonsdeling innenfor gjeldende regelverk
8. Styrke skolenes arbeid med risikovurdering
9. Styrke samhandlingen mellom relevante tjenester i alvorlige volds- og trusselsaker
10. Styrke Ambulant team

1. Styrke avviks- og rapporteringskulturen på skolene

Byrådet mener at tiltak mot vold og trusler må bygge på kunnskap om utfordringenes omfang og karakter. Derfor vil byrådet jobbe videre med å styrke avviks- og rapporteringskulturen i Oslo skolen, slik at det etableres et solid kunnskapsgrunnlag som kan brukes til å vurdere gjennomførte tiltak, og målrette og prioritere fremtidige innsatser. Avvik knyttet til vold og trusler omfatter også situasjoner der ansatte ikke står direkte i hendelsen, men likevel blir påvirket indirekte. Byrådet er tydelig på at også slike hendelser som er belastende for ansatte skal tas på alvor og følges opp systematisk.

Byrådet understreker at det ikke er et mål å redusere antall rapporteringer av volds- og trusselhendelser i skolen, men å redusere faktiske hendelser. Som det fremkommer av Oslo skolens prosedyre for håndtering av vold og trusler mot ansatte, har skoleledere et særlig ansvar for å sikre at skolen har et system og en kultur for registrering og oppfølging av hendelser på skolene, samtidig som UDA har et særlig ansvar for å gi retningslinjer og opplæring. Selv om det har blitt en bedre kultur for rapportering av avvik i Oslo skolen, er det grunn til å tro at det fortsatt er mørketall. Byrådet forutsetter derfor at UDA og skolene prioriterer dette arbeidet videre fremover.

Slik byrådet vurderer det, har ikke tidligere avvikssystem i tilstrekkelig grad fanget opp eller klart å beskrive de belastningene ansatte faktisk opplever. UDE har derfor videreutviklet avvikskategoriene i EQS for å sikre at også trakassering og utilbørlig opptreden blir registrert. Dette har vært særlig viktig i skoleslag der vold og trusler sjeldnere tar form av fysisk utagering, men gjennom verbale krenkelser, som i ungdomsskolen, videregående opplæring og voksenopplæringen. Byrådet vil følge opp at arbeidet bidrar til ny læring om hvordan hendelser kommer til uttrykk i skolen og hvordan dette kan forhindres.

Byrådet vil styrke avviks- og rapporteringskulturen gjennom å:

- bruke innrapporterte tall om utvikling av vold og trusler til utvikling av treffsikre tiltak
- sikre at ansatte og skoleledere gjennomfører kurs og benytter tilgjengelige læringsressurser for å styrke skolenes arbeid med avviks- og rapporteringskultur
- vurdere behov for videreutvikling av EQS i dialog med tillitsvalgte og vernetjenesten

2. Bedre oppfølging av ansatte etter hendelser

God ivaretagelse og systematisk oppfølging er viktig både for den enkelte ansatte, for skolens evne til å lære av hendelser, og for å forebygge nye hendelser. Byrådet understreker derfor viktigheten av at ansatte som utsettes for vold eller trusler får god oppfølging av arbeidsgiver. Ansatte i Oslo skolen skal oppleve at Oslo kommune som arbeidsgiver gjør sitt ytterste for å sikre deres trygghet og helse på arbeidsplassen.

Hvordan skolen følger opp en ansatt i etterkant av en hendelse vil kunne variere noe, blant annet på bakgrunn av sakens alvorlighetsgrad, om det er en gjentakende eller enkeltstående hendelse, skoleslag m.v. Samtidig vil byrådet understreke viktigheten av at UDAs felles prosedyre for skolens håndtering av slike hendelser legges til grunn for skolens oppfølging. Dette vil sikre en helhetlig, forutsigbar og systematisk oppfølging. Gjeldende prosedyre understreker blant annet at det skal vurderes om det er behov for bistand fra bedriftshelsetjenesten, og om det er behov for å varsle instanser som Arbeidstilsynet, politiet, eller sentral vernetjeneste. Skoleledelsen skal også vurdere behov for nye tiltak for å hindre gjentakelse. Byrådet mener det er viktig å sikre felles forståelse av rutinene for oppfølging av ansatte etter hendelser. Byrådet mener videre det må sikres lav terskel mellom skoler og UDA med hensyn til å søke støtte og bistand i oppfølgingen av ansatte, og i vurderingen av å koble på andre instanser.

Byrådet vil bidra til bedre oppfølging av ansatte etter hendelser ved å sikre at:

- rutiner for oppfølging volds- og trusselhendelser er godt kjent og følges på alle skoler
- skolene får oppfølging og bistand fra UDA i saker hvor det er behov for det
- skolene samarbeider med eksterne aktører som politiet, bedriftshelsetjenesten og Arbeidstilsynet i saker hvor dette er nødvendig for å sikre en god oppfølging

3. Sikre innhenting av elevstemmen

Byrådet ønsker en skole der elevenes stemmer blir hørt og tillagt vekt. Kunnskap om elevenes erfaringer og oppfatninger om trygghet, trivsel og utfordringer i skolehverdagen er avgjørende for å utvikle treffsikre tiltak for å styrke skolemiljøet.

Det er fra flere hold reist spørsmål ved om hendelser mellom elever burde registreres i EQS på samme måte som hendelser knyttet til ansatte. Byrådet registrerer at EQS, slik systemet er satt opp i dag, ikke er egnet til å ivareta personsensitiv informasjon om eleven. Å dokumentere hendelser mellom elever i EQS, eller å benytte EQS for å dokumentere elevstemmen i saker som rapporteres inn i systemet, vil kunne bryte med elevenes personvern. Byrådet mener at hensynet til elevens personvern må veie tyngre enn fordelene ved å bruke samme system som benyttes for å registrere avvik knyttet til ansatte.

Byrådet vil understreke skolens plikt til å høre eleven i saker som angår eleven. Elevens perspektiv er sentralt for å forstå, forebygge og håndtere uønskede hendelser. Skolene er pålagt en omfattende dokumentasjons- og rapporteringsplikt etter opplæringslovens bestemmelser om skolemiljø og fysisk inngripen, som lagres i den enkelte elevs elevmappe. UDE har også utarbeidet tydelige retningslinjer og føringer for hvordan skolene skal arbeide med oppfølging av saker knyttet til elevens skolemiljø, herunder hvilke plikter skolen har til å undersøke og dokumentere slike saker, jf. Utdanningsetatens rundskriv 8 – 2022, som beskriver hvilke regler som gjelder, og gir retningslinjer for hvordan skolene skal arbeide med dette.

For å styrke innhenting av elevstemmen i volds- og trusselhendelser vil byrådet:

- etablere et bedre verktøy og veiledninger for elevsamtaler og innhenting av elevstemmen

4. Bedre oppfølging av eleven

Byrådet mener at god og tidlig oppfølging av elever er blant de viktigste virkemidlene for å forebygge vold og trusler i skolen. Når elever får den støtten de trenger til rett tid, styrkes både læringsmiljøet, tryggheten og muligheten for positiv utvikling.

Byrådet merker seg at antallet meldinger til skoleeier i alvorlige skolemiljøsaker går ned. Samtidig er det grunn til å stille spørsmål ved om nedgangen i antall meldinger skyldes færre hendelser på skolene. Elevundersøkelsen viser fortsatt høye tall for mobbing og krenkelser, og støttesystemene opplever ikke nedgang i henvendelser fra skoler som ber om veiledning. Byrådet mener derfor det er viktig at skolene får god og tydelig informasjon om hvilke saker som skal meldes til skoleeier, og vil følge opp dette i dialogen med etaten.

Byrådet merker seg at Barnehage-, skole- og lærlingombudet (BSL) i sin årsrapport peker på at enkelte skoler vegrer seg for å be om bistand og i begrenset grad benytter tilgjengelige støttefunksjoner fra UDE og kommunen når de står fast i krevende skolemiljøsaker. BSL skriver videre at årsakene til dette blant annet kan henge sammen med usikkerhet om hva slags hjelp og støtte som er tilgjengelig, eller en oppfatning av at slik bistand medfører økt administrativt arbeid. Sett i sammenheng med nedgangen i antall meldinger til skoleeier i alvorlige saker, mener byrådet dette er et forhold som bør undersøkes nærmere.

Sosiale medier, digital samhandling og tilstedeværelse på nett er en integrert del av barn- og unges hverdag, men samtidig en arena hvor barn og unge kan bli utsatt for ulike former for krenkelser. I rapporten *Farer mot barn på internett* (2026), peker Kripos på at barn og unge risikerer å bli utsatt for en rekke farer på sosiale medier og internett. Digitale krenkelser kan spenne vidt, fra krenkende kommentarer og utestengelse, til deltakelse i ekstreme voldelige nettsamfunn og rekruttering til radikaliserings og kriminalitet. SaLTo-nettverket peker på en bekymringsfull utvikling knyttet til marginalisering og radikalisering av sårbare unge i det digitale rom, og i SaLTo handlingsprogrammet 2026-2028 er kriminalitetsforebygging på nett løftet frem som et prioritert innsatsområde.

Skolen har et ansvar for å styrke elevenes digitale dømmekraft og kritiske refleksjon, og byrådet mener det er viktig at Oslo skolen øker sin kompetanse på det digitale feltet, både for å kunne forebygge, avdekke og håndtere digitale krenkelser, og for å bidra til å hindre marginalisering og radikalisering av barn og unge. Byrådet vil videre understreke at skolens aktivitetsplikt også gjelder når årsaken til en elevs utrygghet eller mistriivsel har oppstått utenfor skolen, dersom forholdet påvirker elevens opplevelse av skolemiljøet negativt.

Byrådet vil sikre bedre oppfølging av elevene gjennom å:

- styrke skolens kompetanse og bevissthet om digitale krenkelser
- sikre felles forståelse av hvilke hendelser som skal meldes til skoleeier
- sikre at skolene benytter seg av UDAs støttefunksjoner i saker hvor dette er nødvendig for å sikre god oppfølging av eleven

5. Styrke forebyggingen av volds- og trusselhendelser i spesialgrupper og spesialskoler

Byrådet mener at elever med særskilte behov skal møtes med riktig kompetanse, tilstrekkelig støtte og et tilbud som er tilpasset deres forutsetninger. En bedre ivaretagelse av disse elevene kan gi økt mestring og trivsel, og forebygge konflikter, vold og trusler.

Byrådet merker seg at ansatte som jobber tett på elever i spesialgrupper og spesialskoler er mer utsatt for utagering og voldshendelser. Selv om det har vært en nedgang i antall totalt registrerte hendelser i Oslo skolen første kvartal 2026 sammenliknet med første kvartal 2025, har det vært en økning for denne ansattgruppen. Byrådet er bekymret for denne utviklingen.

Byrådet anerkjenner at ansatte i spesialgrupper og spesialskoler har høy kompetanse i å håndtere krevende situasjoner. Samtidig har ansatte i spesialgrupper og spesialskoler i likhet med andre ansatte rett til et trygt og godt arbeidsmiljø, uten vold, trusler eller andre krenkelser. Byrådet vil derfor forsterke det forebyggende arbeidet og styrke den målrettede kompetansehevingen for ansatte som står i særlig krevende situasjoner.

Byrådet la våren 2026 frem en strategi for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i Oslo skolen, kalt *Rom for alle - Oslo skolens strategi for individuelt tilrettelagt opplæring 2026-2036*. Et sentralt innsatsområde i strategien er å styrke skolens forutsetninger for å følge opp elever med særskilte behov, blant annet gjennom kompetanseheving, styrket samhandling mellom tjenester og bedre bygningsmessig tilrettelegging. Byrådets ambisjon er at strategien skal styrke skolens evne til å møte en elevgruppe med komplekse behov, og bidra til at flere elever opplever mestring og tilhørighet til skolefellesskapet. Byrådets vurdering er at oppfølging av strategien vil kunne bidra til å forebygge volds- og trusselhendelser i spesialgrupper og spesialskoler.

Byrådet vil forebygge vold og trusler i spesialgrupper og spesialskoler gjennom å:

- følge opp strategien *Rom for alle - Oslo skolens strategi for individuelt tilrettelagt opplæring 2026-2036*
- øke kapasiteten i spesialgrupper og spesialskoler
- sikre at skoleledelse og ansatte har nødvendig kompetanse knyttet til håndtering volds- og trusselhendelser

6. Være pådriver for et bedre nasjonalt regelverk knyttet til informasjonsdeling

Byrådet understreker at både nasjonalt lov- og regelverk og lokale føringer må være tilpasset de utfordringene skolene møter i dag, slik at skolene gis klare rammer og har nødvendige virkemidler for å forebygge og håndtere vold og trusler. For å sikre dette har byrådet i Oslo vært en aktiv pådriver for flere foreslåtte og gjennomførte lovendringer.

Oslo kommune må som skoleeier og arbeidsgiver ivareta rettighetene til alle elever og ansatte. Samtidig kan det være krevende for skoler å balansere hensynet til enkeltelever opp mot skolemiljø og ansattes rett til et godt arbeidsmiljø. I noen tilfeller kan en enkelt elev utfordre andre elevers rett til et trygt og godt skolemiljø og de ansattes rett til et forsvarlig arbeidsmiljø, i så stor grad at det for en periode ikke vil være forsvarlig å gi opplæring ved elevens ordinære skole. I slike situasjoner kan elevens rett til opplæring komme i direkte konflikt med andres elevers og ansattes rett til trygghet.

Byrådet mener at dagens regelverk i begrenset grad gir skolene handlingsrom i denne type saker. Skolene mangler eksempelvis hjemler for mindre inngripende tiltak overfor enkeltelever, som tidsavgrenset opplæring på en alternativ opplæringsarena eller

hjemmeundervisning, uten at det foreligger samtykke og sakkyndig vurdering fra PPT som anbefaler et alternativt opplæringsstilbud. At det ikke finnes hjemmel for denne type midlertidige og mindre inngripende tiltak i opplæringsloven, kan føre til at skolene i stedet må vurdere mer inngripende virkemidler, som pålagt skolebytte eller bortvisning. Pålagt skolebytte kan heller ikke benyttes for å ivareta ansattes trygghet og arbeidsmiljø, ettersom vilkåret er at elevens atferd går alvorlig ut over tryggheten eller læringen til medelever.

Byrådet mener at denne situasjonen kan skape krevende dilemmaer for skolene, og gi økt risiko for at det enten iverksettes strengere tiltak enn nødvendig, eller iverksettes tiltak som mangler tilstrekkelig hjemmel. Begge deler kan svekke elevenes rettssikkerhet. Etter påtrykk fra Oslo kommune er det nå en lovendring på høring, hvor det foreslås å midlertidig kunne pålegge opplæring utenfor ordinær gruppe eller klasse. Byrådet mener dette er riktig og nødvendig, og ser frem til å kunne gi skolene økt handlingsrom.

Informasjonsdeling er en sentral utfordring i arbeidet med å sikre koordinert og tett oppfølging fra ulike tjenester. Byrådet har derfor jobbet aktivt overfor nasjonale myndigheter for å få på plass en lovendring som gir økt mulighet for informasjonsdeling mellom skolenivåer, og en lovhjemmel som gir økt mulighet for informasjonsdeling med andre instanser og tjenester for å sikre god oppfølging av utsatte barn og unge.

Kunnskapsdepartementet har fulgt opp Oslo kommunes ønske om økt adgang til deling av informasjon mellom grunnskole og videregående skole gjennom en endring i opplæringsloven som trådte i kraft høsten 2026. Etter de nye reglene skal skolen ved skolebytte dele personopplysninger som er nødvendige for å forebygge oppførsel som i vesentlig grad går utover skolemiljøet til medelevene eller arbeidsmiljøet til de ansatte. I arbeidet med å følge opp lovendringen vil byrådet sikre at UDA støtter skolene med systemer og rutiner for å sikre etterlevelse av plikten til å dele informasjon ved skolebytte.

Byrådet registrerer at regjeringen har satt ned en ekspertgruppe som i NOU 2026: 8 har foreslått en ny lov om deling av personopplysninger og taushetsbelagte opplysninger for å forebygge bestemte former for kriminalitet. Som byrådet har uttrykt overfor nasjonale myndigheter i flere omganger, mener Oslo kommune imidlertid at det også bør gis en forskrift etter forvaltningsloven § 13 g, som gir forvaltningsorganer adgang til å kunne dele informasjon om sårbare barn og unge, også når hensikten ikke utelukkende er å forebygge kriminalitet.

Byrådet merker seg at det er innført en forskrift etter forvaltningsloven § 13 g knyttet til arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften). Byrådet merker seg videre at det for tiden er på høring forslag til forskrift etter samme bestemmelse om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger i arbeidet mot økonomisk kriminalitet (ø-kriminformasjonsforskriften). Dette viser at det er vilje hos lovgiver til å gi forskrifter hjemlet i forvaltningsloven § 13 g. Byrådet mener det nå er viktig å få på plass tilsvarende regler når det gjelder sårbare barn og unge. Byrådet vil derfor fortsette å løfte denne problemstillingen overfor nasjonale myndigheter.

Byrådet vil sikre et dekkende nasjonalt regelverk gjennom å:

- påvirke nasjonale myndigheter til å sikre tilstrekkelig handlingsrom i lovverket knyttet til deling av informasjon om sårbare barn og unge mellom forvaltningsorganer.

7. Legge bedre til rette for informasjonsdeling innenfor gjeldende regelverk

Byrådet mener at manglende kjennskap til handlingsrommet for informasjonsdeling ikke skal være til hinder for at elever får den hjelpen de trenger. Bedre informasjonsdeling innenfor gjeldende regelverk er derfor viktig for å styrke samarbeidet mellom tjenester, sikre helhetlig oppfølging av elever og forebygge alvorlige hendelser i skolen.

Etter byrådets vurdering er det behov for styrke ansattes kompetanse knyttet til å utnytte handlingsrommet for deling av informasjon som ligger i dagens regelverk. I rapporten *Kartlegging av deling av informasjon om barn og unge i Oslo*, utarbeidet av Menon Economics (2026) på oppdrag for Oslo kommune, påpekes det blant annet at et komplekst regelverk skaper usikkerhet om hva som er mulig og riktig å dele av informasjon, og at det er varierende praksis på tvers av tjenestene. Særlig nyansatte og ansatte med lite erfaring er usikre på regelverk og praksis.

Byrådet mener det er viktig at ansatte får god informasjon om gjeldende handlingsrom og at det jobbes for å sikre felles forståelse av dette på tvers av tjenestene. Byrådet har sommeren 2026 sendt utkast til strategi for forebygging av ungt utenforskap (2027-2031) på høring. Bedre informasjonsdeling mellom oppveksttjenestene er et sentralt tema i strategien, og i oppfølgingen av strategien vil det legges opp til felles kompetanseutvikling på tvers av tjenestene.

Byrådet vil sikre bruk av handlingsrommet i gjeldende regelverk gjennom:

- å styrke ansattes kompetanse om handlingsrom og muligheter i lovverket knyttet til informasjonsdeling.
- sikre at ansatte i skolen med tjenstlig behov skal få informasjonen de trenger om elever som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko

8. Styrke skolenes arbeid med risikovurdering

Byrådet mener at skolenes arbeid med risikovurdering er en grunnleggende forutsetning for å forebygge og håndtere volds- og trusselhendelser på en god måte. Formålet med risikovurdering er å sikre at hensynet til ansatte og elevers helse, miljø og sikkerhet blir ivarettatt, ved å avdekke avvik og forebygge at uønskede hendelser forekommer.

Systematiske risikovurderinger bidrar til at skolene kan identifisere sårbarheter, iverksette gode forebyggende tiltak og styrke beredskapen ved hendelser. Systematiske risikovurderinger av alenearbeid, det vil si situasjoner der en arbeidstaker er alene på jobb eller alene i en arbeidssituasjon, er et særlig viktig virkemiddel for å styrke de ansattes trygghet og forebygge uønskede hendelser.

Skolene gjør løpende risikovurderinger gjennom skoleåret, og særskilte risikovurderinger, eksempelvis i forbindelse med skolestart, blant annet på bakgrunn av overføringsmøter med avgiverskoler, vurderinger knyttet til klassesammensetning, romplassering m.m. UDA har utarbeidet en sjekkliste og verktøy for risikovurdering til bruk i skolene, og gjennomføring av risikovurderinger er et sentralt punkt i UDAs prosedyre for forebygging og håndtering av vold og trusler mot ansatte. UDA bistår også skolene med kurs, veiledning og retningslinjer for gjennomføring av risikovurderinger.

For å kunne gjøre nødvendig risikovurdering og kunne iverksette tiltak som bidrar til et trygt og godt skole- og arbeidsmiljø for elever og ansatte, er det nødvendig med tilstrekkelig

informasjon om eleven. Samtidig må skolens behov for informasjon veies opp mot enkelttelevens personvern. Utdanningsetaten har dialog med politiet og kriminalomsorgen om rutiner for informasjonsdeling knyttet til elever i Osloskolen som gjennomfører straff, herunder soning med elektronisk kontroll (fotlenke). Opplysninger om elever som gjennomfører samfunnsstraff eller soner med fotlenke er underlagt taushetsplikt, og skal bare deles med personer som har behov for informasjonen i sitt arbeid. Bruk av fotlenke blant elever i Osloskolen er per i dag svært begrenset, og behovet for informasjonsdeling vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Byrådet vil styrke skolene arbeid med risikovurdering ved å:

- styrke skolenes kompetanse om risikovurdering knyttet til vold og trusler, herunder alnearbeid

9. Styrke samhandlingen mellom relevante tjenester i alvorlige volds- og trusselsaker

Byrådet mener at barn og unge skal møtes av tjenester som samarbeider godt og handler tidlig når det oppstår bekymring. Styrket samhandling mellom skole, bydelstjenester og politi er viktig for å forebygge vold og trusler, skape trygge oppvekstmiljøer, og sikre at elever får riktig hjelp til rett tid. Byrådet mener at et tettere og mer strukturert samarbeid mellom politi, skole, bydel og UDE de siste årene har gitt gode resultater.

For å intensivere kampen mot ungdomskriminalitet og ungt utenforskap har byrådet lansert «Hovedstadsløftet», som er Oslo kommunes samlede satsing for å forebygge ungdomskriminalitet, motvirke utenforskap og hindre at barn og unge faller fra skole og samfunnsliv. Oslomodellen for én-til-én oppfølging, som byrådet innførte i 2025, retter seg mot unge i aldergruppen 12 til 18 år som er registrert for gjentatt kriminalitet og/eller som det er knyttet stor bekymring til. Modellen skal sørge for tett, strukturert og koordinert oppfølging, og legger vekt på kvalitet, tydelige rutiner og gode strukturer i alle Oslos bydeler. Modellen gjennomføres i tett samarbeid med politiet, og gir etter byrådets vurdering Oslo et unikt verktøy i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Et godt samarbeid med politiet er viktig for byrådet, og det er jobbet godt de siste årene for å styrke og videreutvikle samarbeidet. SaLTo er samarbeidsmodellen til Oslo kommune og Oslo politidistrikt for å forebygge kriminalitet og rus blant barn og unge. Politiet er en svært sentral samarbeidspartner for Osloskolen, både i det forebyggende arbeidet, og når alvorlige akutte situasjoner oppstår. Utdanningsetaten og Oslopolitiet har en egen samarbeidsavtale, og det er utarbeidet en rutine for deling av informasjon knyttet til utvalgte videregående skoler. Politiet har videre utarbeidet en prosedyrehåndbok for akutte og alvorlige hendelser som er gjort tilgjengelig for skolene fra skolestart høsten 2026. Et konkret eksempel på det gode samarbeidet mellom politiet og skolene, er Aksjon skolestart hvor skole og politi samarbeider tett, og politiet har økt tilstedeværelse på prioriterte skoler.

Byrådet har prioritert det tverrsektorielle samarbeidet rundt sårbare barn og unge høyt de siste årene. Dette arbeidet vil også ha høy prioritet fremover, blant annet i forbindelse med innføring av ny bydelsstruktur. For å sikre bedre samhandling på tvers av tjenester og en mer enhetlig praksis, er det blant annet under utarbeidelse et felles, operativt rammeverk for samarbeid og samordning i kommunen. Alle bydeler skal videre innføre en ny modell for samarbeid om utsatte unge internt i bydelene, og det skal etableres samarbeidsavtaler mellom med skoler og bydel i alle bydeler, gjennom innføring av en felles modell for samarbeid mellom bydel og skole (SAM-Bos). Det jobbes også med å utvide denne modellen til de videregående

skolene. Byrådet mener disse grepene er viktige for å styrke samhandlingen og sikre en mer enhetlig praksis.

Gjennom byrådets satsing på å bekjempe ungt utenforskap er det iverksatt flere tiltak som vil bidra til å styrke forebyggingen av vold og trusler i skolen. Byrådet har blant annet etablert en ungdomstrinnsatsning rettet mot ungdomsskoler i levekårsutsatte områder. Skolene som deltar i satsingen, får ekstra bistand og støtte fra UDEs ulike støtteressurser for å ta tak i skolens utfordringer, blant annet knyttet til skole- og læringsmiljø og oppfølging av elever. Satsingen ble igangsatt høsten 2025, og er høsten 2026 utvidet med en tilsvarende satsing rettet mot mellomtrinnet. Samlet omfatter disse satsingene nå 28 skoler.

Byrådet har vektlagt satsingen på alternative opplæringsarenaer for elever som trenger et annet tilbud enn det nærskolen kan gi for en tidsavgrenset periode. Byrådet har også utvidet kapasiteten på skoletilbudet OT-Ulven, rettet mot elever som står i fare for å falle ut av opplæringen på grunn av rus og kriminalitet. På bakgrunn av erfaringene med OT-Ulven er det igangsatt et tilbud rettet mot elever i ungdomsskolealder gjennom etablering av Ulven-ung, høsten 2025. Dette er viktige satsinger, som gjennom tett og systematisk oppfølging fra flere aktører og en praktisk og variert tilnærming, kan bidra til å snu en negativ utvikling for elever som kan utfordre rammene i den ordinære skolen.

Byrådet vil styrke samhandlingen mellom skole og relevante tjenester i alvorlige volds- og trusselsaker ved å:

- utvide ungdomstrinnsatsingen i levekårsutsatte områder til mellomtrinnet
- innføre felles strukturer og modeller for samordning og samhandling mellom tjenester
- styrke og videreutvikle samarbeidet mellom politiet og skolene

10. Styrke Ambulant team

Byrådet mener at skolene skal få den støtten de trenger når utfordringene blir for komplekse til at skolene kan håndtere disse alene. Byrådet har derfor etablert Ambulant team for å styrke den sentrale støtten til skolene i krevende skolemiljøsaker.

Ambulant team er et av flere sentrale operative team og ressurser som jobber tett opp skolene, og gir veiledning og støtte i krevende saker hvor skolen selv ikke har kompetanse og ressurser til å håndtere saken. I tillegg til Ambulant team gjelder dette blant annet seksjon for HMS og beredskap (HMSb), seksjon for sosial og emosjonell læring (SEL), seksjon for læringsmiljø, inkludering og mangfold (LIM), seksjon for autisme i skole og barnehage i PPT (autismeteamet), UDEs Kriseteam og Juridisk avdeling i UDA.

Ambulant team skal bistå skolen i krevende saker med nødvendig hjelp og støtte. Teamet har siden oppstart høsten 2025 vært involvert imellom 30-40 saker på ulike skoler, og er gjerne påkoblet intensivt over 2-4 uker. Teamet har bidratt med sentral støtte til skolene, blant annet i saker knyttet til vold og trusler, skadelig seksuell atferd (SSA), utrygge skolemiljøer og samarbeid rundt enkeltskoler med eksterne aktører som bydel og politi. Gjennom sitt arbeid bidrar teamet til raskere, mer koordinert og mer treffsikker håndtering av alvorlige skolemiljøutfordringer

Byrådet har lagt til rette for en videreutvikling og styrking av Ambulant teams ressurser og kapasitet, blant annet gjennom frikjøp av ressurser fra UDEs kriseteam som bidrar inn i teamets arbeid. Kriseteamet i UDE består av åtte PP-rådgivere med særskilt kompetanse på

krisehåndtering, og trer inn ved alvorlige og akutte hendelser, der elev, ansatte eller nær familie til elev er involvert, eller ved hendelser som preger hele lokalmiljøet sterkt. Byrådet mener kombinasjonen av et sterkt kriseteam og etableringen av Ambulant team har økt beredskapskapasiteten og kompetansen betydelig, og mener at dette er viktige tjenester å prioritere fremover.

Byrådet vil prioritere en videre styrking av kapasiteten i Ambulant team for å sikre at enkeltskoler med særskilte behov får tettere og mer målrettet oppfølging. Fra skolestart 2026 er teamets kapasitet styrket med en koordinator med særlig kompetanse på autisme og elever med særskilte behov, og en jurist. Det vurderes i tillegg en ytterligere styrking av teamet med flere operative stillinger med miljøterapeutisk og pedagogisk kompetanse, som kan lånes ut til skoler med særskilte utfordringer for en avgrenset periode.

Ambulant team er fortsatt i en oppstartsfasen, og byrådet vil fortløpende vurdere justeringer for å sikre at tilbudet treffer skolens behov og forventninger på en best mulig måte. Ambulant team skal være en støtteressurs som bygger skolens egen kapasitet, uten å erstatte skolens ansvar. Byrådet har fått innspill på at dagens navn kan skape forventninger om at teamet skal overta eller «løse» skolens utfordringer. Byrådet vil derfor, i dialog med Utdanningsetaten, vurdere om navnet bør endres, slik at dette tydeligere reflekterer teamets rolle og formål.

Byrådet vil styrke Ambulant team gjennom å:

- utvide kapasiteten til Ambulant team
- tydeliggjøre Ambulant teams rolle og formål, herunder vurdere om navnet bør endres
- sikre at Ambulant team blir en nøkkelressurs i det tverrsektorielle samarbeidet i krevende skolemiljøsaker

Avslutning

Oslo kommune har over flere år jobbet helhetlig for å redusere antallet volds- og trusselhendelser i Oslo skolen, men det gjenstår fortsatt arbeid. Byrådet vil fortsette å prioritere dette arbeidet i tiden fremover. Ingen elever eller ansatte skal stå alene i møte med vold og trusler.

Som en oppfølging av denne saken, vil UDE vurdere behov for justeringer eller supplerende tiltak i det pågående arbeidet med å revidere tiltaksplanen for forebygging av mobbing, vold og trusler i Oslo skolen.

Som nevnt tidligere i saken, skal det i løpet av høsten 2026 gjennomføres en forvaltningsrevisjon som vil undersøke om Oslo skolen har iverksatt tilstrekkelige og målrettede tiltak for å forebygge vold og trusler mot ansatte og mellom elever. Funn og anbefalinger fra denne undersøkelsen vil være viktige for den videre arbeidet mot vold og trusler i Oslo skolen.

Lover og regelverk, tidligere vedtak

Saken er en oppfølging av byråds sak 268/22 Forebygging og håndtering av mobbing, vold og trusler i Oslo skolen, behandlet i bystyrets møte 24. mai 2023, sak 148/23, og følgende verbalvedtak vedtatt av bystyret 18. juni 2025: "Bystyret ber byrådet om å legge frem en sak for bystyret om hvordan antallet volds- og trusselhendelser i Oslo skolen skal reduseres."

De lover og forskrifter som er relevante for saken er:

- Opplæringsloven

- Forskrift om skoleregler og skoledemokrati, Oslo kommune
- Arbeidsmiljøloven
- Forskrift om utførelse av arbeid
- Grunnloven
- Konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen)
- Lov og barn og foreldre (Barneloven)
- FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
- Straffeloven

Økonomiske og administrative konsekvenser

Saken har ikke økonomiske og administrative konsekvenser.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bystyret tar byrådssak om forebygging og håndtering av volds- og trusselhendelser i skolen til orientering.

Byrådet, den

Eirik Lae Solberg

Julie Remen Midtgarden

Vedlegg:

1. UDEs prosedyre - Vold og trusler mot ansatte
2. Sjekkliste til leder - oppfølging av volds- og trusselhendelser
3. Sjekkliste - risikovurdering